

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ
БІЗНЕСУ (ПІДПРИЄМСТВА)»**

Харків
2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ
БІЗНЕСУ (ПІДПРИЄМСТВА)»**

для студентів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 051 «Економіка»
спеціалізації «Бізнес-економіка»
фінансово-правового факультету
денної та заочної форми навчання

Харків
2020

Методичні рекомендації до написання курсової роботи з навчальної дисципліни «Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства)» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка» фінансово-правового факультету денної та заочної форм навчання. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 27 с.

У к л а д а ч Л. С. Шевченко

Затверджено на засіданні кафедри економічної теорії,
протокол № 10 від 12 червня 2020 р.

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2020

1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ

Курсова робота з навчальної дисципліни «Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства)» є самостійною дослідницькою працею, мета якої полягає у поглибленні та закріпленні отриманих студентами теоретичних знань, удосконаленні навичок наукового дослідження, розвитку творчого та логічного мислення.

У терміни, що встановлені кафедрою, завершена курсова робота подається на перевірку науковому керівнику, який у разі наявності помилок, як фактологічних, так і граматичних, неповного розкриття теми або відхилення від неї, неохайного й не за вимогами оформлення тощо може повернути її для доопрацювання, додавши письмові зауваження. Зважаючи на них, студент повинен виправити помилки й усунути недоліки у встановлений термін, після чого робота остаточно оцінюється.

Оцінювання підготовки та захисту курсової роботи здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ECTS («А», «В», «С», «D», «E», «FX», «F»), див. Додаток В.

Тема курсової роботи (далі – КР) обирається самостійно відповідно до наукових інтересів студента, який, однак, може запропонувати для дослідження власну тему, завчасно погодивши її та план із науковим керівником. *Зважаючи на те, що курсова робота виконується після проходження практики, доцільно обрати тему, пов'язану з набутими під час неї знаннями, вміннями та навичками ведення бізнесу.* Студенти заочного відділення можуть обрати тему, що відповідає профілю роботи. Збіг тем курсових робіт у студентів однієї навчальної групи не бажаний, крім випадків, коли об'єкт дослідження різний.

КР повинна містити: титульний аркуш (Додаток А); план КР; вступ; основну частину; висновки; список літератури (Додаток Б); додатки (за необхідності).

Обсяг КР – 20-25 сторінок (до загального обсягу КР не входять титульний аркуш, план КР, додатки і список літератури).

У вступі до КР розкривається актуальність та стан розроблення наукової проблеми; визначається мета і головні завдання дослідження, його об'єкт, предмет та методи вивчення.

Обґрунтування актуальності КР має розкриватися через визначення ступеня важливості проблемних питань, що розглядаються в рамках обраної теми, для сучасної міжнародної економічної практики та зовнішньоекономічної діяльності. Іншими словами, це відповідь на питання, чому варто досліджувати цю тему. Допоміжними фразами можуть бути такі: «Тема становить теоретичний і практичний інтерес, тому що ...», «Дослідження вважається дискусійним не тільки в Україні, а й за кордоном ...», «На актуальність теми вказують такі чинники, як ...», «Актуальність курсової роботи полягає в ... ». Бажано показати ступінь розробленості теми в науковій літературі.

Об'єктом пізнання є те, на що спрямоване дослідження. Наприклад, об'єктом наукового дослідження є конкурентоспроможність бізнесу.

Предмет пізнання – це досліджувані з певною метою властивості об'єкта дослідження, ставлення до об'єкта. Предмет є вужчим поняттям, ніж об'єкт і є його складовою. Наприклад: особливості конкурентної стратегії підприємства, вплив конкурентної політики держави на розвиток конкурентних відносин, вплив інновацій на зростання конкурентоспроможності бізнесу тощо.

Основна частина КР є результатом вивчення наукових праць та аналізу статистичних і фактичних даних. Вона складається з кількох розділів, які можуть мати підрозділи. Кожний розділ починається з нової сторінки. Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, визначеній автором.

Усі розділи мають бути логічно пов'язані між собою, написані чітко, лаконічно й грамотно. При викладенні тексту потрібно уникати повторень однакових слів, словосполучень, зворотів. З метою поліпшення змісту і стилю викладеного матеріалу його необхідно після завершення КР відредагувати.

У висновках формулюють найважливіші наукові та практичні результати, одержані в КР. Це короткий підсумок роботи, узагальнення розглянутих вузлових проблем, висловлення

авторської думки, практичні рекомендації. Висновки КР зазвичай пишуть на 2-3 сторінки, тому із загального обсягу тексту слід вибрати найважливіші, сутнісні моменти. Можна показати взаємопов'язані проблеми, які не були охоплені в роботі, але потребують подальшого вивчення.

Список літератури повинен включати не менше 15 використаних джерел, на які в тексті КР мають бути зроблені посилання. Вивчення літератури слід починати з підручників і навчальних посібників. Крім того, потрібно широко використовувати монографії, наукові статті та матеріали періодичних видань з даної тематики за останні 5 років. Аналізувати статистичний матеріал необхідно в динаміці – за три останніх роки, тоді аналіз буде достовірним і повноцінним.

Курсова робота, яка виконана з використанням застарілих джерел інформації, викладачем не розглядається і не рецензується.

Список літератури можна розмішувати: 1) у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування і рекомендований при написанні КР); 2) в алфавітному порядку прізвищ авторів або заголовків.

Оформлення списку літератури здійснюється відповідно до ДСТУ 8302:2015 (приклади оформлення у додатку Б).

До **додатків** доцільно включати графіки, таблиці, схеми, рисунки, інший допоміжний та наочний матеріал, необхідний для повноти сприйняття КР.

Оформлення КР здійснюється згідно з вимогами до звітів про науково-дослідницькі роботи, встановленими Державним стандартом України ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання».

Слід використовувати текстовий редактор Microsoft Word із дотриманням таких вимог:

- шрифт – Times New Roman;
- кегль шрифту – 14;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- береги такої ширини: верхній і нижній – не менше

20 мм, лівий – не менше 25 мм, правий – не менше 10 мм; абзацний відступ – 1,25 см.

Робота друкується на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 (210х297 мм).

Кожну структурну частину КР (вступ, основна частина, висновки, список літератури, додатки) треба починати з нової сторінки. Усі підрозділи, крім першого у розділі, слід починати через два рядки після закінчення попереднього (за умови, що на цій сторінці поміститься щонайменше 4–5 його речень).

Заголовки структурних частин (крім «ЗМІСТ»), розділів і підрозділів набирати малими літерами (крім першої великої) жирним шрифтом, підрозділів – з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Відстань між заголовком і текстом повинна дорівнювати одному рядку.

Посилання на використані джерела потрібно робити у квадратних дужках. Наприклад: [5, с. 25], де перша цифра – номер джерела у списку, друга – номер сторінки.

Сторінки КР нумерують наскрізно арабськими цифрами, охоплюючи додатки. Номер сторінки (без крапки) проставляють у правому верхньому куті. На титульному аркуші, який включають до загальної нумерації сторінок, номер сторінки не проставляється (але враховується).

Розділи, підрозділи, пункти, підпункти, рисунки, таблиці нумерують арабськими цифрами.

Розділи КР нумерують у межах викладення суті досліджуваної теми і позначають арабськими цифрами (без крапки), починаючи з цифри «1». Підрозділи як складові розділу нумерують у межах кожного розділу окремо. Номер підрозділу складається з номера відповідного розділу та номера підрозділу, відокремлених крапкою. Після номера підрозділу крапку не ставлять, наприклад, 1.1, 1.2 тощо.

Увесь *графічний матеріал* (ескізи, схеми, графіки, діаграми, фотографії, рисунки, креслення тощо) підписують словом «Рисунок» і нумерують послідовно у межах основної частини, за винятком ілюстрацій у додатках. Номер рисунка та його назву розміщують під ним. Рисунок подають одразу після

тексту, де вперше посилаються на нього, або якнайближче до нього на наступній сторінці, а за потреби – у додатках до звіту.

Дозволено рисунки нумерувати у межах кожного розділу. У цьому разі номер рисунка складається з номера розділу та порядкового номера рисунка у цьому розділі, які відокремлюють крапкою. Наприклад: «Рисунок 3.2», тобто другий рисунок третього розділу.

Цифровий матеріал, розміщений у тексті основної частини КР, рекомендується оформляти у вигляді таблиць. Таблиці нумерують наскрізно арабськими цифрами, крім таблиць у додатках. Дозволено таблиці нумерувати у межах розділу. У цьому разі номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою. Наприклад: «Таблиця 2.1», тобто перша таблиця другого розділу. Таблиці слід подавати в основній частині КР безпосередньо після посилання на них у тексті, де про них згадано вперше, або на наступній сторінці.

Кожна таблиця повинна мати тематичний заголовок (назву), що відображає її зміст. Назву таблиці друкують з великої літери і розміщують над таблицею з абзацного відступу. Наприклад:

Таблиця 2.1 – Назва таблиці

Після цього подається сама таблиця.

Формули, рівняння та інший матеріал оформлюються відповідно до вимог ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання».

Додатки оформлюють як продовження КР, розміщуючи їх у порядку посилань в основній частині. Кожний додаток повинен мати заголовок, який друкують вгорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Над заголовком посередині рядка друкують слово «ДОДАТОК» і відповідну велику літеру української абетки, крім літер Г, Є, З, І, І, Й, О, Ч, Ї, яка позначає додаток. Текст кожного додатка починають з наступної сторінки.

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела такі.

При написанні КР необхідно давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в КР. Наявність подібних посилань свідчить про сумлінну працю студента і переконливість, а пряме запозичення чужих думок знижує якість КР. Посилання в тексті на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками. Наприклад: «... у працях [1-7]...».

Якщо в тексті КР необхідно зробити посилання на складову частину або на конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у виносках. При цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Наприклад: Цитата в тексті: «Інтеграційна інноваційна модель формується наприкінці ХХ ст. і базується на поглибленні взаємодії економічних суб'єктів наукової сфери і виробництва...» [12, с. 42].

Відповідний опис у переліку посилань:

12. Шевченко Л. С. Університетська освіта: економічні пріоритети та управління розвитком: монографія. Харків: Право, 2016. 188 с. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12374/1/Shevchenko_2016.pdf

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, і давати відповідні посилання на джерело.

Політика академічної доброчесності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Автор КР має дотримуватися норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf), насамперед академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного й підсумкового контролю результатів навчання (до осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації (п. 2.2.3 Кодексу).

Порушенням академічної доброчесності вважається: академічний плагіат; самоплагіат; фабрикація та фальсифікація даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень; списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання; обман; хабарництво; необ'єктивне оцінювання результатів навчання здобувачів освіти (п. 2.2.4 Кодексу).

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання; повторне проходження навчальної дисципліни як освітнього компонента освітньої програми; відрядження із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання (п. 2.2.5 Кодексу).

З метою забезпечення високої якості та унікальності всі курсові роботи перевіряються на виявлення текстових запови-

чень (плагіату) із використанням Антиплагіатної Інтернет-системи StrikePlagiarism.com, що є у розпорядженні Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Курсові роботи, що містять менш ніж 60% унікального тексту, за винятком теоретичних наукових праць, які можуть вимагати певної кількості цитувань, до розгляду не приймаються.

2. ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

1. Еволюція економічних концепцій конкуренції.
2. Джерела конкурентних переваг підприємств у XXI столітті.
3. Аналіз конкурентів і конкурентного середовища підприємства.
4. Діагностика конкурентних ризиків і агресивності конкурентного середовища підприємства.
5. Захист економічної конкуренції та обмеження монополізму в підприємницькій діяльності.
6. Захист внутрішнього ринку від недобросовісної конкуренції.
7. Конкуренція і природні монополії.
8. Конкурентна діагностика фірми: зміст і форми організації.
9. Здійснення комплексної оцінки конкурентоспроможності фірми за показниками динаміки господарської діяльності
10. Конкурентне управління в сучасній концепції менеджменту.
11. Соціальна відповідальність бізнесу в конкурентному середовищі.
12. Розроблення конкурентної стратегії підприємства.
13. Конкурентні війни: сутність, види і особливості ведення.
14. Конкурентна розвідка: сутність, цілі, методи і прийоми.
15. Стратегії кооперації в сучасному бізнесі.

16. Упередження конкурентних дій у системі «виробник – споживач продукції (послуг)».

17. Стратегічні альянси підприємств-конкурентів: сутність, форми, причини створення.

18. Глобальні конкурентні переваги і конкурентоспроможність підприємства.

19. Стратегії міжнародної конкуренції М. Портера

20. Економічна безпека національного товаровиробника у міжнародній конкуренції.

21. Трансформація форм і методів забезпечення конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах.

22. Роль інновацій у глобальній конкуренції.

23. Конкурентні стратегії інноваційного підприємства.

24. Теорії «багряного» та «блакитного» океанів В. Ч. Кіма і Р. Моборна: сутність, порівняльний аналіз, досвід застосування в бізнес-організаціях.

25. Якість товару як атрибут конкурентоспроможності.

26. Якість бізнес-процесів і конкурентоспроможність підприємства.

27. Формування конкурентоспроможного персоналу підприємства.

28. Розвиток персоналу як чинник конкурентоспроможності підприємства.

29. Організаційна культура та бізнес-етика як інструменти конкурентного управління.

30. Конкурентоспроможність підприємства у цифровій економіці.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Нормативно-правові акти

Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18–22. Ст. 144. Дата оновлення: 06.01.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/card6> (дата звернення: 03.06.2020).

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356. Дата оновлення: 28.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 03.06.2020).

Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 № 236/96-ВР. *Відомості Верховної ради*. 1996. № 36. Ст. 164. Дата оновлення: 12.11.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 03.06.2020).

Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 № 2210-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 12. Ст. 64. Дата оновлення: 19.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14> (дата звернення: 03.06.2020).

Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 47. Ст. 646. Дата оновлення: 08.06.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення: 03.06.2020).

Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 36. Ст. 266. Дата оновлення: 16.10.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення: 03.06.2020).

Основна література

Портер М. Конкурентна перевага. Як досягати стабільно високих результатів. Київ: Наш формат, 2019. 624 с.

Портер М. Конкурентна стратегія. Техніки аналізу галузей і конкурентів. Київ: Наш формат, 2020. 424 с.

Шевченко Л. С. Конкурентное управление: учеб. пособие. Харьков: Эспада, 2004. 520 с.

Шевченко Л. С. Оцінка конкурентоспроможності підприємства. *Економіка підприємства*: навч. посіб. / за заг. ред. Л. С. Шевченко. Харків: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2014. Розд. 10. С. 168–185.

Шевченко Л. С. Стратегічний менеджмент і стратегічне планування діяльності організації. *Менеджмент*: навч. посіб. / за заг. ред. Л. С. Шевченко. Харків: Право, 2013. Розд. 5. С. 54–82.

Шевченко Л. С., Торкатюк В. И., Кизим Н. А., Шутенко А. Л. Конкурентная диагностика фирмы: концепция, содержание, методы: монография. Харьков: ИД «ИНЖЕК», 2008. 240 с.

Додаткова література

Кім В. Ч., Моборн Р. Стратегія Блакитного Океану. Як створити безмарний ринковий простір і позбутися конкуренції. Київ: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 384 с.

Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: монографія / за заг. ред. О. Г. Янкового. Одеса: Атлант, 2013. 470 с. URL: http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/monografiya_ep_2013.pdf (дата звернення: 12.06.2020).

Кузьмін О. Є., Мельник О. Г., Романко О. П. Конкурентоспроможність підприємства: планування та діагностика: монографія / за заг. ред. Кузьміна О. Є. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2011. 180 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/92533113.pdf> (дата звернення: 12.06.2020).

Лупак Р. Л., Васильців Т. Г. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. Львів: Вид-во ЛКА, 2016. 484 с. URL: http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Ekonomiky/Docs/Konkurentospromozhnist_p-va_Lupak_Vasilciv.pdf (дата звернення: 12.06.2020).

Романюк Л. М. Конкурентоспроможність підприємства: посіб. до вивчення дисципліни 8.03050401. Кіровоград: КНТУ, 2014. 152 с. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/5809/1/Konkurentospromozhnist%CA%B9%20pidpryyemstva%20posibnyk.pdf> (дата звернення: 12.06.2020).

Цибульська Е. І. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. для студентів, які навчаються за спец. 051 – Економіка / Е. І. Цибульська; Нар. укр. акад. Харків: Вид-во НУА, 2018. 320 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1767_46483511.pdf (дата звернення: 12.06.2020).

Шевченко Л. С. Стратегічний бізнес-консалтинг: навч. посіб. Харків: Право, 2019. 302 с.

Шевченко Л. С. Стратегічний інноваційний менеджмент: навч. посіб. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 155 с.

Інтернет-ресурси

Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.ssmc.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт збірника наукових праць «Економічна теорія та право». URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт науково-теоретичного журналу «Економічна теорія». URL: <http://etet.org.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи Національної академії наук України. URL: <http://www.idss.org.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. URL: <http://www.ier.com.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/external/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Національного Банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <https://www.wto.org> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт «Мережа аналітичних центрів України». URL: <http://www.intellect.org.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Journal website «Journal of Economic Theory». URL: <https://www.journals.elsevier.com/journal-of-economic-theory> (дата звернення: 12.06.2020).

Д О Д А Т К И

Додаток А

*Титульний аркуш для курсової роботи
студентів денної форми навчання*

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Кафедра економічної теорії

КУРСОВА РОБОТА

з _____
(назва дисципліни)

на тему _____

Студента (ки) _____ курсу _____ групи _____
Інституту (факультету) _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник: _____

_____ (посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Оцінка:

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка:

ECTS _____

Члени комісії: _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

м. Харків - 20 __рік

*Титульний аркуш для курсової роботи
студентів заочної форми навчання*

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Кафедра економічної теорії

КУРСОВА РОБОТА

з _____
(назва дисципліни)

на тему _____

Студента (ки) _____ курсу _____ групи _____
Інституту (факультету) _____

_____ (прізвище, ім. 'я, по батькові)

Керівник: _____

_____ (посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Оцінка:

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка:

ECTS _____

Члени комісії: _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

м. Харків - 20 __рік

**Приклади оформлення бібліографічного опису
у списку літератури відповідно до ДСТУ 8302:2015**

Книга, один автор

Шевченко Л. С. Стратегічний бізнес-консалтинг: навч. посіб. Харків: Право, 2019. 302 с.

Книга, два автори

Марченко О. С., Ярмач О. В. Юридичний консалтинг: сутність та роль у правовій економіці. Харків: ФОП Данилко Н. С., 2016. 238 с.

Книга, від трьох до семи авторів

Шевченко Л. С., Макуха С. М., Марченко О. С. та ін. Юридична фірма: пошук ефективної моделі менеджменту: науково-практичне видання. Харків: Право, 2014. 204 с.

Книга, вісім або більше авторів: вказуються 6 перших авторів, ставляться три крапки, потім вказується прізвище останнього автора

Книга за редакцією

Економічна теорія: навч. посіб. / за заг. ред. Л. С. Шевченко. Харків: Право, 2019. 268 с.

Розділ/глава книги з номером, один редактор

Шевченко Л. С. Стратегічний менеджмент і стратегічне планування діяльності організації. *Менеджмент*: навч. посіб. / за заг. ред. Л. С. Шевченко. Харків: Право, 2013. Розділ 5. С. 54-82.

Розділ книги, кілька авторів, два і більше редакторів

Branch S., Ramsay S., Barker V. The bullied boss: A conceptual exploration of upwards bullying. *Advances in organizational psychology* / Edited by A. Glendon, B. M. Thompson, B. Myers. 2008. Pp. 93-112. Retrieved from <http://www.informit.com.au/humanities.html> (дата звернення: 29.01.2018).

Стаття в науковому журналі, один автор

Шевченко Л. С. Міжнародні стратегічні альянси в юридичному бізнесі. *Економічна теорія та право*. 2017. № 2 (29). С. 36-49.

Стаття в науковому журналі, один автор, є doi

Шевченко Л. С. Соціальний контекст ведення бізнесу у XXI столітті: роздуми після дискусії на III Харківському міжнародному юридичному форумі, 24-28 вересня 2019 р. *Економічна теорія та право*. 2019. № 3 (38). С. 79-94. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2019-38-3-79>.

Стаття в науковому журналі, два і більше авторів

Тимошенков І. В., Нащекіна О. М. Трансакційні витрати оподаткування як складова міжнародної конкурентоспроможності країни. *Економічна теорія та право*. 2017. № 4(31). С. 36-47.

Стаття в науковому журналі, два автори, є URL

Trankle S. A., Haw J. Predicting Australian health behaviour from health beliefs. *Electronic Journal of Applied Psychology*. 2009. № 5(2). С. 9-17. URL: <http://ojs.lib.swin.edu.au/index.php/ejap/>

Стаття в науковому журналі, вісім або більше авторів, є doi

Wolchik S. A., West S. G., Sandler I. N. et al. (2000). An experimental evaluation of theory-based mother and mother-child programs for children of divorce. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 2000. № 68(5). С. 843-856. DOI: <https://doi.org/10.1037//0022-006X.68.5.843>

Стаття з Інтернету, один автор, без назви видання

Співаковський О. Триває обговорення проєктів моделей управління закладами вищої освіти. URL: <http://vnz.org.ua/novyny/podiyi/10398-prodovzhuetsja-obgovorennja-proektiv-modelej-upravlinnja-zakladamy-vyschoyi-osvity-oleksandr-spivakovskij>.

Методичні матеріали, конспекти лекцій

Шевченко Л. С., Макуха С. М., Марченко О. С., Вовк І. А., Овсієнко О. В. Менеджмент юридичної фірми: конспекти лекцій. Харків: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2013. 135 с. URL: <http://library.nulau.org.ua> (дата звернення: 29.01.2019).

Документи міжнародних організацій

Регламент Ради (СЕС) № 4064/89 від 21 грудня 1989 р. щодо контролю за концентраціями суб'єктів господарювання. *Official Journal*. 30.12.1989. L 395. P. 0001–0012. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/ALL/?uri=CELEX:31989R4064>. 19

Закони України

Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення: Закон України від 19.10.2017 р. № 2168-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 5. Ст. 31. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2168-19> (дата звернення: 29.01.2019).

Повідомлення державних (національних) служб статистики

Розподіл працівників за розмірами нарахованої їм заробітної плати у вересні 2017 року: експрес-випуск. 2017. 17 жовтня / Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 29.01.2019).

Україна в цифрах. 2007: стат. зб. / Держ. ком. статистики України. Київ: Консультант, 2008. 200 с.

Урядова інформація

Іноземні студенти в Україні / Міністерство освіти і науки України; Український державний центр міжнародної освіти. URL: <http://studyinukraine.gov.ua/life-inukraine/international-students-in-ukraine/> (дата звернення: 25.12.2018).

**Критерії оцінювання виконання курсової роботи
для студентів денної форми навчання**

Кількість балів	Критерії оцінювання змісту курсової роботи
50	1. Питання плану роботи розериті повно і точно. 2. Проаналізовано навчальну та наукову літературу, присвячену висвітленню предмета дослідження, та погляди науковців; на основі їх порівняльної оцінки виражено особисту думку автора щодо кожного з них, а також дано особисту оцінку сформульованим у літературі пропозиціям щодо шляхів вирішення проблемних питань, які стосуються теми, та (або) надано власні пропозиції.
45	1. Питання плану роботи висвітлено повно. 2. Проаналізовано літературні джерела, рекомендовані кафедрою. 3. Є 2-3 незначні помилки при розкритті питань теми.
40	1. Переважну більшість питань плану роботи висвітлено повно та точно. 2. Одне з питань розкрито не достатньо повно або при його висвітленні допущено суттєву помилку. 3. Проаналізовано основні літературні джерела, рекомендовані кафедрою.
30	1. Питання плану теми висвітлено поверхово. 2. При написанні роботи використано незначну кількість монографічних та нормативних джерел, рекомендованих кафедрою. 3. При розкритті питань плану допущено грубі помилки.
0	Тема не розкрита або в ній виявлено плагіат.

**Критерії оцінювання захисту курсової роботи
для студентів денної форми навчання**

Кількість балів	Критерії оцінювання знань і умінь студента
<i>1</i>	<i>2</i>
50	1. Всебічне, систематичне й глибоке знання матеріалу за темою курсової роботи, у тому числі орієнтування в основних наукових концепціях, що стосуються даної теми. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою і керівником. 3. Здатність до використання отриманих результатів у практичній роботі.
45	1. Повне знання матеріалу за темою курсової роботи. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою і керівником. 3. Здатність до розуміння значення отриманих результатів для практичної роботи.
40	1. Достатньо повне знання матеріалу за темою курсової роботи, відсутність у відповідях на захисті суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою і керівником. 3. Розуміння у цілому значення отриманих результатів для практичної роботи.
35	1. Знання основного матеріалу за темою курсової роботи. 2. Часткове засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою і керівником. 3. Помилки та певні неточності у відповіді на захисті за наявності знань для їх самостійного усунення або усунення за допомогою викладача.

1	2
30	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу за темою курсової роботи в обсязі, що уможливило подальше його засвоєння. 2. Знайомство з основною літературою, рекомендованою кафедрою і керівником. 3. Допущено помилки у відповіді на захисті, однак при цьому проявлено знання, які дозволяють усунути найсуттєвіші помилки за допомогою викладача.
25	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу теми курсової роботи; 2. Наявність суттєвих помилок у відповіді на захисті. 3. Неможливість у достатньому обсязі засвоїти матеріал курсової роботи без додаткової підготовки даної теми.

**Критерії оцінювання виконання курсової роботи
для студентів заочної форми навчання**

Оцінка	Критерії оцінювання змісту курсової роботи
«допущено»	<ol style="list-style-type: none"> 1. У роботі в достатньому обсязі висвітлено питання плану. 2. Використано основні літературні та нормативні джерела, рекомендовані кафедрою. 3. Допускається припущення студентом декількох помилок у розкритті питань плану за умови можливості їх усунення під час захисту роботи. 4. Робота відповідає формальним вимогам, які ставляться до курсових робіт.
«не допущено»	Тема не розкрита або в ній виявлено плагіат.

**Критерії оцінювання захисту курсової роботи
для студентів заочної форми навчання⁴**

Оцінка	Критерії оцінювання знань і умінь студента
<p align="center">5 «відмінно»</p>	<p>1. Всебічне, систематичне й глибоке знання матеріалу за темою курсової роботи, у тому числі орієнтування в основних наукових доктринах та концепціях, що стосуються даної теми.</p> <p>2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою і керівником.</p> <p>3. Здатність до використання отриманих результатів у практичній роботі.</p>
<p align="center">4 «добре»</p>	<p>1. Достатньо повне знання матеріалу за темою курсової роботи, відсутність у відповіді на захисті суттєвих неточностей.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою і керівником.</p> <p>3. Розуміння в цілому значення отриманих результатів для практичної роботи.</p>
<p align="center">3 «задовільно»</p>	<p>1. Знання основного матеріалу за темою курсової роботи в обсязі, що уможливило подальше його засвоєння.</p> <p>2. Знайомство з основною літературою, рекомендованою кафедрою і керівником.</p> <p>3. Помилки у відповіді на захисті за наявності знань для усунення найсуттєвіших з них за допомогою викладача.</p>
<p align="center">2 «незадовільно»</p>	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу за темою курсової роботи.</p> <p>2. Наявність суттєвих помилок у відповіді на захисті.</p> <p>3. Неможливість у достатньому обсязі засвоїти матеріал по роботі без додаткової підготовки даної теми.</p>

З М І С Т

1. Загальні засади.....	3
2. Тематика курсових робіт.....	10
3. Список рекомендованої літератури.....	11
4. Додатки.....	16

Навчальне видання

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ
БІЗНЕСУ (ПІДПРИЄМСТВА)»**

для студентів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 051 «Економіка»
спеціалізації «Бізнес-економіка»
фінансово-правового факультету
денної та заочної форм навчання

У к л а д а ч **ШЕВЧЕНКО Людмила Степанівна**

Відповідальна за випуск *Л. С. Шевченко*

Редактор *О. І. Борисенко*

Комп'ютерна верстка *Л. П. Лавриненко*